

Tato práce se zabývá jednak dílčími otázkami aplikace práva, jednak úlohou, kterou při aplikaci práva hrají právní principy. Obě tématické oblasti mohou být popisovány a vysvětlovány různými způsoby. Jednotlivým motivem této práce je snaha nastínit některé problémy, se kterými je nutno se vypořádat při zjišťování pravidel chování, která jsou aplikována orgánem majícím pravomoc rozhodnout konkrétní případ.

Z tohoto důvodu se práce zabývá různými přístupy k pojetí práva jako takového z hlediska prvků, které jej tvoří (kapitola I.). Těžiště práce tvoří popis a analýza dílčích aspektů procesu aplikace práva s důrazem na zjišťování právního pravidla (kapitola II. a III.). Systematika kapitoly III. je založena na rozlišení jednotlivých fází procesu aplikace práva. V kapitole III. 1. se popisuje, zčásti na pozadí nástinu historického vývoje představ o právu, problematika určení relevantních právních pravidel, která představuje, opomíjíme-li zjišťování skutkového stavu, první fázi aplikace práva. Zasazení úvah do určitého historického kontextu je relevantní proto, že právní myšlení a přístup k právu vůbec je vždy výsledkem určitého vývoje, který odráží proměny ve společnosti z hlediska kulturního, politického, ekonomického a sociálního. Na základě srovnání současného a dřívějšího stavu lze hodnotit změny, ke kterým dochází. Hodnotící závěry jsou ale závislé na korektnosti interpretace původního a současného stavu, protože je-li původní situace vnímána a vykládána ze současného pohledu jinak, než jak byla vnímána a vykládána ve své době, hodnocení bude zkreslené. Z tohoto důvodu jsou určité pasáže psány s úmyslem revidovat některé soudy, které jsou pronášeny o minulé době a které se někdy jeví jako příliš paušalizující.

Kapitola III. 2. je věnována některým metodám právní argumentace proto, aby bylo ukázáno, že výsledek aplikace práva lze ovlivnit pouhým způsobem, kterým se zachází s právními argumenty, jež mají být při rozhodování zohledněny.

Kapitola III. 3. se věnuje rozlišení jednotlivých právních argumentů, popisu způsobů, jakými se s nimi zachází, a popisu jejich možných normativních důsledků. V této části práce je rozebrán pojem právního principu, a to na základě srovnání právního principu s jinými prvky, které tvoří právo, zejména právními normami. Poslední část III. kapitoly, kapitola III. 4. se věnuje konečné fázi procesu aplikace práva, vydání rozhodnutí na základě shromážděných a do vztahu uvedených relevantních právních argumentů.

Kapitola IV. se zabývá prameny právních principů, tedy zdroji, z nichž je možno právní principy čerpat, případně ze kterých je možno právní principy poznávat. Jde o problematiku určení původu právních principů, o určení, kým a za jakých okolností jsou právní principy vytvářeny nebo nalézány. Analýza pramenů právních principů je provedena z pohledu kontinentálního právního řádu v dílčím srovnání se specifickým postavením právních principů v právu evropském.

Kapitola V. se věnuje různým situacím, ve kterých mohou právní principy hrát určitou roli. Tato kapitola je koncipována jako polemika s některými názory na úlohu právních principů při aplikaci práva. Založena je na rozlišování tzv. jednoduchých a složitých případů aplikace práva a toto rozlišení se snaží relativizovat.

Účelem kapitoly VI. je ukázat, jak jsou právní principy, resp. argumenty, které se opírají o právní principy, v aplikační praxi používány. Základem této kapitoly je popis konkrétních případů, které byly řešeny Evropským soudem pro lidská práva, Evropským soudním dvorem a dále Ústavním tribunálem Polské republiky, Ústavním soudem Slovenské republiky a Ústavním soudem České republiky. Příklady byly zvoleny s cílem zdůraznit relativitu přístupů k právním principům a upozornit na často rozdílné důsledky, které z použití právních principů plynou.